

Kázání Marka Vanči z 20. března 2022 v Chotěboři a Krucemburku

I. čtení: 1. Kor 15, 45-50

II. čtení: Ž 9, 18-21

Milé sestry a milí bratři,

když budeme číst tento žalm a zvláště jeho závěr povrchně, může se nám zdát, že tu pomstychtivý žalmista přivolává Boží trest na národy, že je proklíná a přeje jim zlé. To jistě mohlo mnohé čtenáře odradit, ale jen ty, kteří si předem řekli, jak bibli chápat a když k nim nepromluvila po jejich, když tam nenašli, co hledali, pak bibli odložili a s ní škrtili i křesťanství a církve ze svého života.

Ale ten, kdo se bibli vážně zabývá, kdo čeká, že ho osloví, vidí, jak se zde otevírá hluboký pohled do života i smrti, před kterým mnozí raději zavírají oči. V 18. verši se říká, že „do podsvětí se navrátí svévolníci, všechny národy, jež na Boha zapomněly“. To není ani rozkaz, ani přání, to je oznamovací věta, která připomíná prostý fakt, jak to dopadne s bezbožníky či svévolníky, se všemi, v jejichž nitru zůstal vládcem vzdor a nenávisť vůči Bohu i lidem.

Nad světem, nad celým stvořením, poznamenaným hříchem platí zákon odplaty. Proto ten, kdo se Bohu postavil se vzdorem a pýchou, nemůže nic jiného, než se vracet tam, co tady Písmo popisuje slovem podsvětí, tedy do situace, kde vládne nicota, marnost a osamění. Kdo odmítnul Boží lásku, kdo nevstoupil pod milost Boží a neodevzdává se v životě Bohu, míří „do bran smrti“ /Ž 9,14 a 16/. 18. Verš je bolestné konstatování, ale pravdivé: všichni, kdo zapomněli na Boha, míří do zapomnění.

V protikladu k nim stojí ubohý a ponížený. Ten chudý, ubohý a slabý nebude zapomenut natrvalo, naděje poníženého nezahyne na věky. Ten ubohý a ponížený je také zasažen mocí zla, protože také patří mezi hříšníky. Právě hřích ho zdeptal a ponížil. Ale na rozdíl od ostatních se ten ponížený nevzpírá soudu a trestu, bídě a smrti, ale naopak se před Bohem sklání a pokořuje, přijímá svou poníženost, chudobu, ohraničenost, vlastně svou časnost a smrtelnost, proto je tu nazván poníženým a ubohým. A zdá se, že je s ním konec, stejně jako s Ježíšem na kříži. Jenže tak to vidí zase jen ten, kdo si škrtil výhled k Bohu, k Božímu soudu a k tomu poslednímu slovu, které má Bůh nad veškerým stvořením. Tak to vidí jen ten, který zůstal svým myšlením ve starém věku, ten, který nemá místo ve svém srdci pro „strach z Boha“, /Ž 36,2/ který si tedy Boha neváží a pohrdá jím a který tudíž kašle na lidi, zvláště na chudé a ponížené.

Z perspektivy naší současnosti se zdá, že chudý a obyčejný člověk kdekoliv na světě a tedy i na Ukrajině, je Bohem zapomenut, že na něj Bůh nedbá, že se nestará. Ale to je klam a mámení toho Zlého. „Ubožák však nikdy neupadne v zapomnění, naděje ponížených nikdy neztroskotá“. Podobně mluví Žalm 77, 8-12 „Zatvrdil se Panovník na věky věků? Nikdy už svou přízeň neprojeví? Je snad jeho milosrdenství pryč natrvalo? Nebude už mluvit v dalších pokoleních? Což Bůh zapomněl naslitování? V hněvu uzavřel zdroj svého slitování?“ Žalm posléze vyjadřuje naději na proměnu lidského údělu. NZ už ví, jak proměna lidského údělu proběhla, proměna již nastala – o velikonočním ránu, když Panovník Hospodin nezapomněl na svého Ubohého a Poníženého. A kvůli Kristu nezapomene určitě na žádného z ponížených, ubohých a slabých. Jejich naděje nezahyne. I kdyby se „Peklo“ třeba vzteklo!

Jenže zatím jsou ubozí a ponížení pořád ještě v trápení, podobně jako byli zbytky Izraele v Babyloně. A ponížení se modlí: „Povstaň, Bože, ať už se neposiluje člověk, ať si přestane zakládat na své moci, ať už pronárody stanou před tvým soudem“! /v. 20/. Povstaň, znamená: začni, Bože, jednat, projev se, vystup ze stínu zdánlivé nečinnosti, vystup z toho hrobu, do kterého tě napořád ukládá lidská nevěra a pýcha a kam tě odsouvá i křesťanská nedověra. Nemlč k lidskému utrpení, zastav svévolníka, který hrozí zničit celou civilizaci.

Nejde o to, aby Bůh spálil ohněm všechny, kdo poníženým a ubohým ubližují, ale ponížení a ubozí prosí za to, aby se člověk neposiloval, aby se nepovyšoval na Boží úroveň. Slovo v původním textu označuje člověka jako bytost chabou, pomíjející a smrtelnou. Žalmista prosí za to, aby se

člověk přestal velikášsky chvástat a bezohledně myslet a konat. „Ať si člověk nezakládá na své moci, ať už pronárody stanou před tvým soudem“! To tedy znamená: Pane, dej nám všem, jim i nám, poznat, kam se s tou svou pyšnou člověčinou ženeme. Ber nám sílu, když se ti vzpíráme. Sud' nás Hospodine. Kaz lidské zločinné plány. Zastavuj ty, kteří konají zlo! Ukazuj nám, kde jsou naše meze, kam patříme a kde jsme už mimo své mantinely. Jednu nám lidem vraz, když si moc začneme stoupat na špičky. Neboť všechny národy a všichni lidé budou souzeni tebou a před tvou tváří nic neskryjí. Ty máš přece poslední slovo!

Jenže, jak to udělat, aby člověk dbal na Boha. Lidé nechtějí sestoupit z výšin své pýchy a nechtějí se vzdát svých předsevzetí a plánů. Naslouchají radám Pokušitele jako Eva s Adamem a dál staví babylonskou věž, jako kdysi ti v zemi Sinear. Lidstvo je zaslepeno svými plány a opito svou velikostí. A tak utrpení slabých, ponížených a ubohých pokračuje. Velcí a silní je přehlížejí a ignorují. A tak život člověka v tomto světě často nic neznamená.

A žalmista proto žádá: „Hospodine, zdrť je strachem, ať si národy uvědomí, že jsou jenom lidé“. Ať si člověk uvědomí, že jeho čas je omezený, že jeho úkolem není vyvyšovat se nad druhé, ale působit pokoj. Ať se lidé i celé národy leknou své smrtelnosti a omezenosti. Žalmista tady vyjadřuje naději, že by se snad mohlo stát, že si člověk, kterému to Bůh dá, uvědomí svou smrtelnost, svou omezenost a začne se znovu a lépe než dříve, ptát po smyslu života, po tom, co ob stojí, že by se snad strach stal návodem jak dál a kudy dál.

Ale zdá se, že ani toto člověku nepomůže. Člověk, který je sevřen strachem Boha automaticky nenajde. Strach vyvádí z laciné sebespokojenosti, sám však k Bohu nedovede. Někdy spíše naopak. Pro cestu k Bohu je třeba ještě něčeho mnohem vzácnějšího a důležitějšího obdarování než je strach. Aby člověk napravil své cesty, musí rozeznat Boží velikost a svrchovanost, musí uslyšet o Božím milosrdenství, musí uslyšet evangelium, jinak se nic nezmění a člověk zůstane dál v pýše a vzdoru. Člověk potřebuje prostředníka, který ho přivede k Božímu Slovu, potřebuje učitele. A toto rozpoznání otevírá a dává Duch svatý. Jenom Boží mocí se člověk může proměnit a obrátit se od své pýchy k Bohu.

Rozpoznání, že jsme jen pomíjiví lidé, může nahlodávat lidskou pýchu a pobízet k ptaní se a ke hledání. Bylo by dobré, kdyby právě dnes mnozí lidé poznali, že jsou jen prach, že jsou jen človíčky, plní člověčiny, lidé, kteří hřeší a brzy pomíjejí, že jsme my lidé něco velmi neslavného a ubohého. Křesťané v tom musí jít příkladem a skrze službu být druhým ku prospěchu. Ohraničovat lidskou pýchu a bohorovnost a tak odkazovat k Bohu, k jeho velikosti a slávě a tak připravovat příchod Krále a jeho království.

Amen